

Angelägen agenda i olika paket

En jämförande recension av tre böcker inom svenska som andraspråk

Mottagande, undervisning av nyanlända elever och flerspråkighet är ämnen som engagerar allt mer och intresserar allt fler, även utanför svenska som andraspråkskretsar. Under 2016 berikades ämnesområdet med flera nya titlar. Bland dessa finner vi "Nyanlända elever – undervisning, mottagande och flerspråkighet" av Sara Persson (Natur & Kultur), "Att undervisa nyanlända. Metoder, reflektioner & erfarenheter" av Anna Kaya (Natur & Kultur) och "Nyanlända. Vägledning till inkluderande undervisning. Att förmedla kunskap, språk, kultur och koder i flerspråkiga klasser" av Saima Glogic och Annika Löthagen Holm (Hallgren & Fallgren).

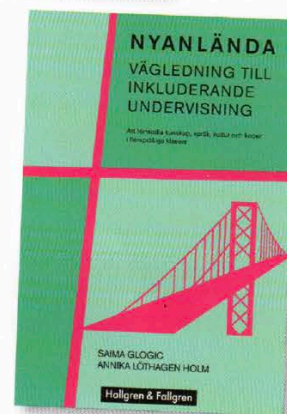
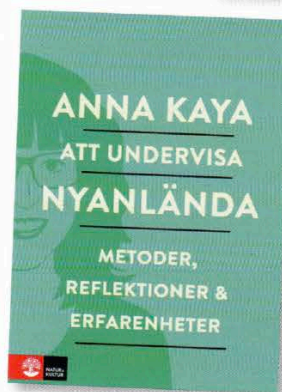
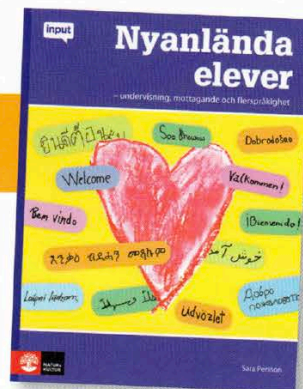
Utgåvorna har flera gemensamma beröringspunkter. Tydligt är till exempel de tre böckernas utgångspunkt i både mångåriga egna erfarenheter och aktuell forskning. En annan slående likhet är hur författarna använder sig av reflektionsfrågor/-avsnitt i syfte att leda enskilda läsare eller hela arbetslag genom kollegial fortbildning – en välbehövlig resurs i en tid när många arbetslag står inför ett fortbildningsbehov.

De mest uppenbara skillnaderna böckerna emellan är målgrupperna. Detta genomsyrar också utgåvorna i allt från omslag till språklig tillgänglighet och omfång. Perssons "Nyanlända elever" riktar sig till alla som undervisar elever i årskurs 1–6. Kayas "Att undervisa nyanlända" riktar sig till grundskollärare och Glogic & Löthagen Holms "Nyanlända. Vägledning till inkluderande undervisning" är tänkt att fungera som stöd vid kollegial fortbildning och tar mer generellt upp grundskolans förutsättningar vad gäller till exempel mottagande, organisation och kursplaner.

"Nyanlända elever" är en färgglad bok i behändigt format som ger ett lättillgängligt, för att inte säga lättamt, intryck. Den är utgiven av Natur & Kultur som en del av deras "Input-serie", med syfte att kunna fungera som konkret handbok för den som vill sätta sig in i ämnet och snabbt skapa sig en bild av vad undervisning av nyanlända kan handla om. Sin lättsamma framtoning till trots är "Nyanlända elever" allt annat än ytlig. Med den imponerande enkelhet som endast den som verkligen behärskar ett ämne kan nå, lotsar Persson oss genom allt från forskningsbakgrunder till konkreta arbetssätt att ta fasta på i klassrummet.

Anna Kayas "Att undervisa nyanlända" är även den utgiven av Natur & Kultur. Vad som inledningsvis kan upplevas vara ett något spretigt upplägg av 11 kapitel och otaliga underrubriker fördelade på väl över 250 boksidor får mot slutet leverera sin poäng, när en cirkelkomposition pekar på att det är undervisningen som här är i fokus.

Hallgren & Fallgren är förlaget bakom Saima Glogics och Annika Löthagen Holms "Nyanlända. Vägledning till inkluderande undervisning". Den är uppdelad i två delar: organisatio-

nens roll och lärarens roll i undervisningen. Tonen och strukturen i denna skiljer sig lite från "Nyanlända elever" och "Att undervisa nyanlända". När Persson och Kaya är mycket lättillgängliga och har en nästintill personlig ton ger oss Glogic och Löthagen Holm i stället en rubriksättning som för tankarna till vetenskapliga skrifter och ger på ett tydligare sätt de personliga erfarenheterna relevans då de tillåts bli ögonöppnare även för den som är van att möta nyanlända. Bokens omfång ligger någonstans mittemellan det hos Perssons och Kayas böcker, men sidorna är mycket tätskrivna både bokstavligen och innehållsmässigt.

Man kan vid en första anblick lockas att tro att dessa tre böcker är närapå identiska, och visst föder det frågan om utgivningen är motiverad. Finns det ett behov av tre utgåvor med snarlika titlar samt dito innehåll och målgrupper? Nja, måste en balanserad läsare svara på den frågan. Om vi hade varit tvungna att nöja oss med en av titlarna så hade vi nog också sannolikt varit mer än nöjda. Vi hade med stor behållning kunnat använda dem alla var för sig i den kollegiala utbildningen, som introduktion till undervisning av nyanlända eller som bas för reflektion kring den egna praktiken.

Men kanske är frågan fel ställd? En bred utgivning kan vara en fingervisning om ämnets ökade tyngd. Böckerna är i sina tre format också kompletterande. Perssons "Nyanlända elever" sätter jag helst i händerna på den lärare som för första gången möter nyanlända i sin vardag och som snabbt behöver få en introduktion till ämnet, en bas för reflektion och metoder för att

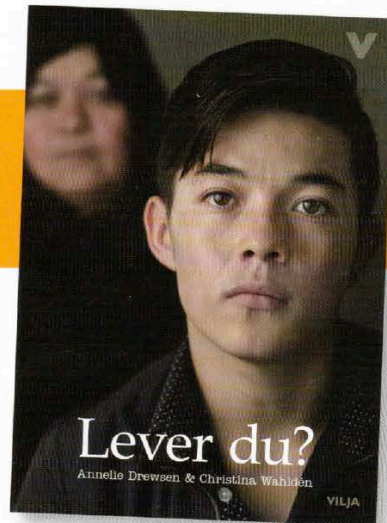
De överlever, men de lever inte än

Titel: "Lever du?"

Författare: Annelie Drewsen och Christina Wahldén

Förlag: Vilja förlag 2017

Lix-värde 16

En son och en mamma, den ena i Sverige på ett boende för ensamkommande ungdomar, den andra i ett flyktingläger i Iran. Varken mamman eller sonen kan sova, och livet i ovisshet är tungt för dem. Båda två saknar, längtar och undrar: Lever du? Var är du? Kommer jag någonsin att få träffa dig igen? Boken handlar om den långa väntan och om tanken att det kanske inte finns någon framtid. Den handlar om att överleva, men ändå inte leva.

Navid är 17 år och har lyckats ta sig till Sverige efter sin pappas död i Iran. Hans mamma och syskon är, så vitt han vet, kvar i Afghanistan och han känner en stor hjälplöshet; det är osäkert om han får stanna i Sverige och snart fyller han 18 år. Han längtar efter sin familj men vet inte hur han ska göra för att få kontakt med dem igen. Samtidigt berättar Navids mamma, Donya, om sitt liv i Afghanistan efter att Navid flydde till Iran. Hon har nu flytt med de yngre syskonen och tagit sig till ett flyktingläger i Iran. Där är tillvaron hård, kall och farlig. Hon längtar efter sin äldsta son, men vet inte ens om han fortfarande är vid liv. Men Navid träffar någon i Sverige, någon som kanske kan vara till hjälp.

Denna bok skildrar den vardag som tusentals ensamkommande ungdomar lever i dag i Sverige. Den skildrar tankarna, önskingarna och hopplösheten som följer på hoppfullheten efter att ha kommit till ett säkert land. Två födelsedagar firar Navid i Sverige, men för honom är de enbart skrämmande, ett steg närmare en ännu ovissare framtid. Navid får ge röst åt alla ensamma ungdomar, som kämpar med att skapa mening i sina

liv. Donyas liv i flyktinglägret ger en kontrast i boken och verkligheten hon beskriver delas av många människor i dag.

"Lever du?" är en samtidsskildring och det lättlästa språket och formatet ökar bokens tillgänglighet. Berättelsens två berättarröster och deras upplevelser leder till djupare reflektion och ökar spänningen. Kommer de att mötas i boken? Författarna har även lagt till en faktadel, som ger information om situationen i Afghanistan och varför så många flyktingar har kommit till Sverige, hur familjeåterförening fungerar och hur organisationer som Röda korset jobbar. Det är ett bra, överskådligt faktaunderlag. Förlaget erbjuder på sin hemsida uppgiftsunderlag för såväl elever som lärare.

Denna bok behandlar ett tungt ämne som säkert har hög igenkänningsfaktor för många ensamkommande barn och unga i skolan, men är också viktig läsning för deras klasskompisar och lärare. Boken lämpar sig också för vuxna läsare på C-nivå.

Anna Ingves är lärare i svenska och svenska som andraspråk på språkintröduktion, Lundellska skolan i Uppsala.

börja planera och utvärdera sin egen undervisning. Det här är en inspirerande bok med respektfullt tilltal till den icke initierade, kanske till och med lite ovillige, läraren som "fått en ny elevgrupp på sitt bord".

Kayas "Att undervisa nyanlända" är, även om den också förklarar grunderna i ämnet, i första hand en bok för den redan frälste. För de lärare som i dag möter nyanlända och är en god bit på väg, men behöver en reflektionspartner och en detaljrik rekapitulering av teorierna bakom, är "Att undervisa nyanlända" det självklara valet. Den är genom sitt upplägg och tilltal ett bra val både för läraren som på egen hand söker fortbildning och för arbetslaget som behöver jobba ihop sig kring mottagande och arbetssätt.

Den bok jag själv, som lärare på språkintröduktion, skulle välja att använda som stöd för kollegial fortbildning är Glogic & Löthagen Holms "Nyanlända. Vägledning till inkluderande undervisning", som ju också är ämnad för detta. Utöver den stora erfarenhetsbank och forskning vi får tillgång till så är det ytterligare två saker som gör att denna bok går vinnande ur striden för mig. Den första är det särskilda fokus som läggs på han-

terande av olika kulturella erfarenheter. Många som möter nyanlända har själva inte varit i elevernas situation. Här får vi en fin inblick både i hur detta kan upplevas och vad professionella kan göra för att underlätta. Den andra är de särskilda avsnitt som redogör för vilka speciella utmaningar som finns för språkinriktad undervisning i olika skolämnen. Dessa avsnitt är särskilt viktiga för att de kan fungera som språngbrädor in i arbetet med språk i ämnena för ämneslärare som är ovana att arbeta språkutvecklande. Bokens heltäckande innehåll gör att det går utmärkt att arbeta fortbildande med ett avsnitt under en längre tid.

Dessa tre böcker av mycket hög kvalitet visar på en etablering av ämnet och en bredd i utgivningen. Det är glädjande att en angelägen utgivning som denna kommit oss till del genom dessa tre publikationer. Att bokpaketen slagits in i lite olika papper och förs fram med olika röster väcker också en förhoppning om att de på så vis når en bredare publik än en utgåva ensam hade klarat av.

Lina Pilo, huvudredaktör Lisetten